6. YOLCULUK ADABI

İnsan hayatının vazgeçilmez ihtiyaçlarından biri de yolculuk yapmaktır. Bu yolculuklar siyasi, ticari, ilmi veya turistik maksatlarla olabileceği gibi sıla-i rahim için de olabilir. Bunun haricinde beşeri hayatın bir gereği olarak daha farklı amaçlar ile de yolculuk yapılabilir. Önemli olan yapılan bu yolculukların; dinen "meşrû" olması, Allah (c.c) ve Resulü'nün (s.a.v) emrine muhalif olmamasıdır.

Yüce Allah (c.c.) buyuruyor ki:

" (Resulüm) de ki: Yeryüzünde dolaşın da Allah'ın (kâinatı) ilk olarak nasıl yarattığına ve sonra ikinci dirilişi nasıl tekrar ettiğine ibret nazarıyla bir bakın. Şüphesiz Allah, her şeye kâdirdir."

Ankebût suresi, 20. ayet.

HATIRLAYALIM

"Makbul olduğunda şüphe olunmayan üç dua vardır: Mazlumun duası, yolcunun duası, babanın çocuğuna duası."

İbn Mace, Dua, 11.

PAYLAŞALIM

Temel'in otobüste cep telefonu çalmış. Açmış konuşurken, yolcular uyarmış; "Tabelayı görmüyor musunuz? Bu otobüslerde cep telefonuyla konuşmak yasaktır" diyerek. Temel de hemen telefonun diğer ucundaki arkadaşı Cemal'i uyarmış:
- Ula Cemal, otobüsün içinde cep telefonuyla konuşmak yasakmış. Sen konuş ben dinliyorum!...

Gözlemlerinizden istifade ederek, yolculuk esnasında en çok yaşanan rahatsız edici durumları sınıfta paylaşınız.
1...
....
2...
....
3...
....
4...
....
5...
....
6...
....

Kur'an-ı Kerim halis niyetlerle ve güzel gayelerle yolculuğa çıkmayı teşvik etmekte; bu maksatla seyahat edenleri, tevbe, ibadet, hamd, rükû ve secde edenler, iyiliği emredip kötülükten sakındıranlar ile birlikte zikrederek övmektedir.[47] Bu sebeple İslam âleminde yol ve konaklama tesislerine büyük önem verilmiş, seyahate çıkan birinin yoldaki bütün ihtiyaçlarını gidermek için çeşitli hizmetler verilmiştir.

İslam dini, yolculuğun meşakkatine karşılık dört rekât olan farz namazları iki rekât kılmak, duruma göre oruç tutmayı ve Cuma namazı kılmayı ihtiyari hâle getirmek, ihtiyaca göre zekât alabilmek ve kurban kesmemek gibi bazı kolaylıklar getirmiştir.[48]

Yolculuğa genel olarak Perşembe günleri ve sabahın erken saatlerinde çıkmayı tercih eden Sevgili Peygamberimiz (s.a.v) de yolculuğu tavsiye etmekte ve "*Yolculuk yapın sıhhat bulursunuz.*"[49] buyurmaktadır. Peygamberimiz'in (s.a.v) yolculuğa çıkarken sabahın erken saatlerini tercih etmesi, sabahın bereketinden istifade etmek isteği olarak görülebilir. Nitekim Allah Resulünün, "*Allahım! Ümmetimin (sabah) erkenden başladıkları işlerini bereketli kıl!*"[50] diye dua ettiği bilinmektedir.

Günümüzde teknolojik imkân ve araçlar ile geçmişe göre daha konforlu yolculuklar yapmak mümkün olabilmektedir. Ancak yolculuğun her dönemde farklı zorlukları bulunmaktadır. Her insan, farklı sebeplerle yardıma muhtaç olabilir, beklenmedik durumlarla karşılaşabilir. Dolayısıyla yolculuk esnasında yardımlaşmak ayrı bir önem arz etmektedir.

Günümüzde yolculuklar özel ve toplu taşıma araçlarıyla gerçekleştirilmektedir. Toplu taşıma araçları ile yapılan yolculuklarda herkesin uyması gereken birtakım kurallar vardır. Bu kuralların ihlal edilmesi karşı tarafa zarar vereceği için dini ve dünyevi anlamda hoş karşılanmamaktadır. İnsanlar arasında düşmanlığa, kin ve nefretin oluşmasına sebep olan bu davranışlar, dini anlamda "kul hakkı yemek"tir.

Toplum olarak yaşamaya muhtaç olan fertlerin birbirlerinin haklarına riayet etmesi, karşılıklı saygı ve anlayış içerisinde hayatlarını devam ettirmesi insan olmalarının bir gereğidir. İslam'ın bu husustaki emir ve

47. *bk. Tevbe suresi, 112. ayet.*
48. *bk. Komisyon, İlmihal, TDV Yayınları, C. I,s. 396-398-411,; C II, s. 14-16.v*
49. *Ahmed bin Hanbel, Müsned, II, 380.*
50. *Ebû Davud, Cihad, 78.*

tavsiyeleri ise konunun ciddiyetini ortaya koymaktadır. Buradan hareketle toplu taşıma araçlarında yaşlılara, engellilere, çocuklu veya hamile bayanlara öncelik vermek ve onlara yardımcı olmak güzel ahlakın bir gereğidir.

Toplu taşıma araçlarında dikkat edilmesi gereken başka hususlar da bulunmaktadır. Bunlar: Yüksek sesle konuşmamak ve müzik dinlememek, gazete veya dergileri okuduktan sonra bırakmamak, hiçbir şekilde yolcuları rahatsız etmemek, araca çöp atmamak, insanların huzurunu bozacak davranışlardan kaçınmak ve araca zarar vermemektir. Tüm bunlar insan olmanın ve insanca yaşamanın bir gereğidir.

TARTIŞALIM

Ibadet konusunda yolcular için verilen ruhsatlar günümüz yolculukları için de geçerli midir? Arkadaşlarınızla tartışınız.

